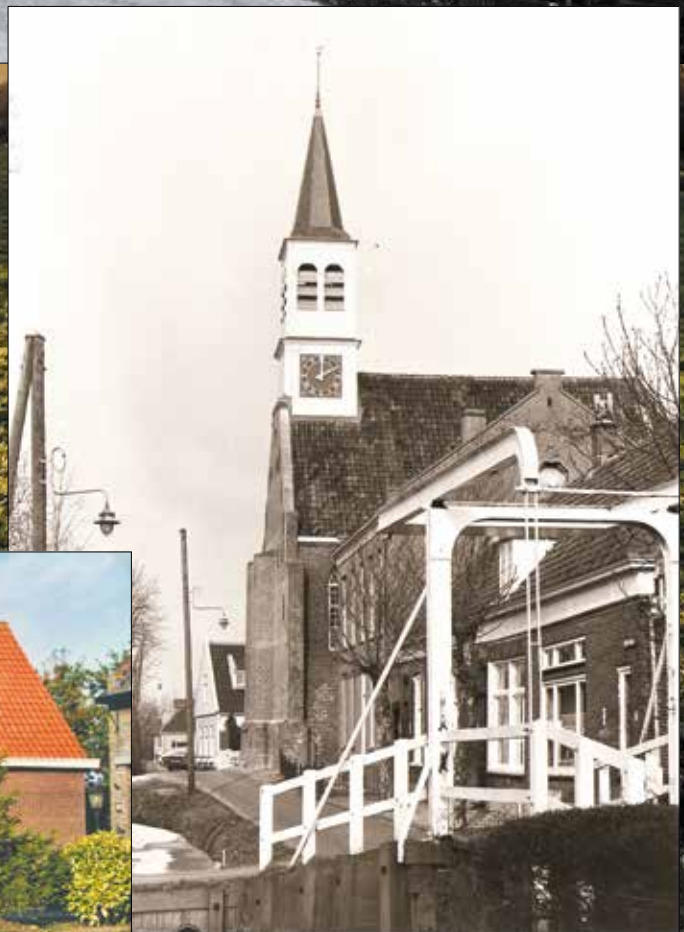
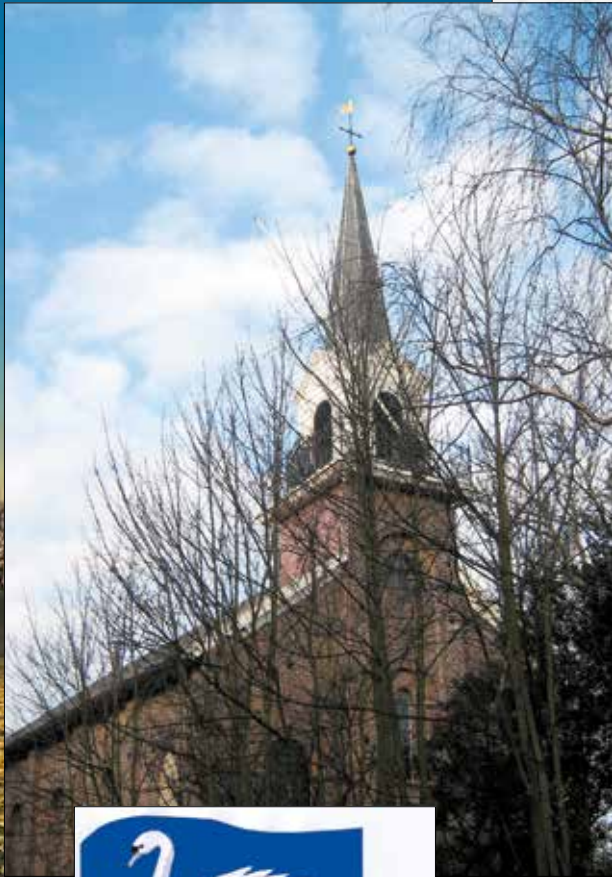

De Croosduyker

Bulletin van de Oudheidkundige Vereniging Landsmeer, verschijnt in het voor- en najaar
Jaargang 28 - nummer 55 - voorjaar 2022

www.oudheidkundigevereniginglandsmeer.nl

RSIN/fiscaalnummer: 8148 85 299

Voorzitter:

G. Wals 0299-203860
06-51896179 e-mail - gerrit.carla.wals@gmail.com

Secretaris:

H.J. van Breemen 020-4825049 e-mail - henkvanbreemen@upcmail.nl
06-38643646 secretariaat@oudheidkundigevereniginglandsmeer.nl
Bobelkamp 11 1121 JV Landsmeer

Penningmeester:

J. Rijswijk 020-4825381 e-mail - penningmeester@oudheidkundigevereniginglandsmeer.nl

Leden:

K. Schaap 020-4824433 e-mail - k.schaap1@upcmail.nl
L. de Kock 020-4821605
C. Knibbe 020-4823192 e-mail - jannyencornelis@gmail.com

IBAN: NL55 INGB 000 4 3398 77 t.n.v. Oudheidkundige Vereniging Landsmeer

BIC: INGBNL2A

Contributie: € 10,- per jaar (minimaal). Plus eventuele verzendkosten.

De vereniging is opgericht op 8 september 1994

Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40538653

Redactie: Henk van Breemen en Klaas Schaap
Redactieadres: Bobelkamp 11 - 1121 JV - Landsmeer
Layout en samenstelling: Henk van Breemen
Drukwerk: Editoo B.V. - Arnhem

© 2022 Oudheidkundige Vereniging Landsmeer

Alle rechten voorbehouden. Artikelen mogen alleen overgenomen worden na schriftelijke toestemming van de Oudheidkundige Vereniging Landsmeer en met uitdrukkelijke bronvermelding. De Oudheidkundige Vereniging Landsmeer probeert bij de samenstelling van De Croosduyker zo zorgvuldig mogelijk te handelen. Mochten desondanks auteursrechten niet goed geregeld zijn, dan hopen wij dat u zo spoedig mogelijk contact opneemt met de Oudheidkundige Vereniging Landsmeer om de zaken alsnog te regelen. De redactie behoudt zich het recht voor aangeboden artikelen redactioneel te bewerken en eventueel in te korten.

In dit nummer o.a.

Blz. 3 - Van de voorzitter
Blz. 3 - Agenda 2022
Blz. 4 - Uitnodiging 28^e Algemene Ledenvergadering
Blz. 4 - Notulen 27^e Algemene Ledenvergadering
Blz. 6 - Jaarverslag 2021
Blz. 8 - Foto-tentoonstelling "75 jaar bevrijding + 1"

Blz. 9 - Fanfare "De Eendracht"
Blz. 12 - Bram Schaut, fietsenmaker en verzetsheld
Blz. 20 - Dirk (Deine) de Waal
Blz. 24 - Het trekkende water
Blz. 27 - Cjamin, het vervolg

Van de voorzitter

In het jaar 2021 zijn we ondanks de nog voortdurende coronaperikelen toch nog actief geweest.

De jaarvergadering, fototentoonstelling, "75 + 1 jaar", over de oorlog en de fotoherkenningmiddagen werden goed bezocht en waren gezellig!

De werkgroep en de bestuursvergaderingen zijn ook gewoon doorgegaan.

Voor dit jaar staat er weer een tentoonstelling gepland op 14 en 15 mei over het winkelcentrum "Nieuwe Gouw". Ook zijn er nog 4 fotoherkenningmiddagen gepland.

En vergeet onze jaarvergadering niet te bezoeken op 19 april 2022.

We hopen weer op een leuk contact met de leden en leuke verhalen onderling.

Zijn er nog onder jullie vrienden, burens of kennissen met mooie verhalen en foto's (met namen en jaartallen), laat het ons weten dan, maken we er samen iets moois van!

Wees lief voor elkaar en blijf gezond.

Gerrit Wals

Foto-tentoonstelling

zaterdag 14 mei en zondag 15 mei van 10.00 - 17.00 uur

"Winkelcentrum 'Nieuwe Gouw' heden en verleden"

Dorps huis "Het Wapen van Landsmeer" - Calkoenstraat 27 - 1121XA Landsmeer

Fotoherkenning

donderdag 10 maart - 14.00 - 16.00 uur

Dorps huis "Het Wapen van Landsmeer" - Calkoenstraat 27 - 1121XA Landsmeer

Uitnodiging

Algemene Ledenvergadering no. 28

Het bestuur nodigt u uit tot het bijwonen van de 28e Algemene ledenvergadering van de O.V.L.

Dinsdag 19 april 2022 in het dorps huis “Het Wapen van Landsmeer”
Calkoenstraat 27
1121 XA Landsmeer. Telefoon 020 - 4821582
Aanvang vergadering 20.00 uur

Agenda

1. - Opening.
2. - Mededelingen uit het bestuur.
3. - Ingekomen stukken.
4. - Notulen Algemene ledenvergadering No. 27 - 2021.
5. - Jaarverslag 2021.
6. - Financieel verslag 2021 (tijdens de vergadering ter inzage).
7. - Begroting 2022 (tijdens de vergadering ter inzage).
8. - Verslag kascommissie.
9. - Samenstelling kascommissie 2022, Leo Mol, Monique Braat en reserve Fred Hoeksema.
Aftredend, Leo Mol.
Verkiezing nieuw lid kascommissie.
10. - Bestuursverkiezing;
Aftredend en niet herkiesbaar, Leo de Kock.
Kandidaten kunnen zich tot de aanvang van de vergadering opgeven bij de secretaris.
11. - Croosduyker.
12. - Wijziging statuten i.v.m. UBO verplichting.
13. - Rondvraag.
14. - Sluiting.

Het is altijd de moeite waard om deze ledenvergadering bij te wonen.
Dit alles onder het genot van koffie of een drankje, u aangeboden door de O.V.L.

Na de vergadering volgt een lezing/presentatie, door Mathilde Kors, medewerkster van het Waterlands Archief. Zij zal ons iets vertellen over de ins en outs van het archief met accenten op het Landsmeerse. Warm aanbevolen.

Notulen 27e Algemene Ledenvergadering O.V.L.

Dinsdag 14 september 2021

Aanwezig: volgens de presentielijst 40 stemgerechtigde leden inclusief het voltallige bestuur.

Afwezig: 7 leden met bericht.

Agenda:

1. - Opening.
2. - Mededelingen uit het bestuur.
3. - Ingekomen stukken.
4. - Notulen Algemene ledenvergadering No. 26 – 2020.
5. - Jaarverslag 2020.
6. - Financieel verslag 2020 (tijdens vergadering ter inzage).
7. - Begroting verslag 2021 (tijdens vergadering ter inzage).
8. - Verslag kascommissie.
9. - Samenstelling kascommissie 2020, Jan Leguijt, Leo Mol en als

- reserve Monique Braat.
Aftredend, Jan Leguijt.
Verkiezing nieuw lid kascommissie.
10. - Bestuursverkiezing.
Aftredend maar wel herkiesbaar Cor Knibbe.
Kandidaten kunnen zich tot de aanvang van de vergadering opgeven bij de secretaris.
11. Croosduyker.
12. - Rondvraag.
13. - Sluiting.

Opening:

Voorzitter, Gerrit Wals, heet de aanwezigen welkom op deze eerder uitgestelde jaarvergadering.
De vergadering wordt om 20.00 uur geopend.

Mededelingen van het bestuur:

De voorzitter staat stil bij de overleden leden van onze vereniging. Een teken dat onze vereniging vergrijst. Hij roept de leden dan ook op om kennissen, vrienden e.d., lid te maken van onze vereniging.
Aansluitend een minuut stilte om onze overleden leden te herdenken. Hij maakt de leden attent op de komende tentoonstelling op 18-19 september 2021 en de fotoherkenning op 7 oktober 2021. Alles vindt plaats in het dorps huis "Het wapen van Landsmeer".
Omdat de vereniging de afgelopen moeilijke periode niet veel voor de leden heeft kunnen organiseren, biedt de vereniging, bij monde van de penningmeester, op deze jaarvergadering de consumpties aan.

Ingekomen stukken:

7 berichten van verhindering. Geen uitgaande stukken.

Notulen Algemene ledenvergadering nummer 26 - 2020:

Er zijn geen inhoudelijke en tekstuele op- en/of aanmerkingen. Derhalve worden de notulen onder dankzegging aan de notulist door de vergadering goedgekeurd.

Jaarverslag 2020:

Geen op- en/of aanmerkingen.

Financieel verslag 2020:

Penningmeester Jan Rijswijk geeft een toelichting op de jaarcijfers. Hier zijn geen op en/of aanmerkingen over.

Begroting verslag 2021:

De vergadering heeft verder geen vragen over de begroting 2021.

Verslag kascommissie:

Jan Leguijt spreekt als voorzitter van de kascommissie. De kascommissie stelt de vergadering voor om de penningmeester Jan Rijswijk decharge te verlenen. De vergadering stemt hier met een applaus mee in.

Samenstelling kascommissie 2021:

Jan Leguijt is aftredend, zijn termijn is verstreken, hij wordt bedankt voor zijn inzet aan de kascommissie.
Monique Braat treedt toe als kascommissielid en als reserve kascommissielid stelt Fred Hoeksema zich beschikbaar. De kascommissie bestaat nu uit, Leo Mol, Monique Braat met als reserve Fred Hoeksema.

Bestuursverkiezing:

Cor Knibbe treedt volgens het rooster af. Hij stelt zich herkiesbaar. Er zijn geen tegenkandidaten. De vergadering gaat akkoord.

Croosduyker:

De Croosduyker wordt door het redactieteam keurig verzorgd.

Rondvraag:

Henk van Breemen zou graag zien dat het geldbedrag, dat is gereserveerd voor het herstel van het torenuurwerk van de voormalige NH-kerk, een andere bestemming zou kunnen krijgen. De actie is door geen medewerking door de huidige eigenaren van de voormalige NH-Kerk, al vier jaar op doodlopend spoor. De secretaris zou liever zien dat dit bedrag ten goede zou komen aan het Dorpshuis “Het wapen van Landsmeer” in deze moeilijke tijd. Het voorstel wordt met algemene stemmen door de vergadering goedgekeurd. De penningmeester Jan Rijswijk zal het geld overmaken.

Sluiting:

Verder niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter, na de aanwezigen bedankt te hebben voor hun aanwezigheid, om 20.30 uur deze zeer voorspoedig verlopende jaarvergadering.

Henk van Breemen - secretaris

Jaarverslag 2021

Corona:

Deze pandemie heeft ook het afgelopen jaar het verenigingsleven van de O.V.L. voor een groot gedeelte beheerst. Veel activiteiten konden helaas geen doorgang vinden of werden op een later tijdstip alsnog georganiseerd.

Vergaderingen:

Het bestuur heeft in het jaar 2021 slechts één keer vergaderd, daarvan zijn notulen bijgehouden. De werkgroep is regelmatig bij elkaar geweest, om materialen te documenteren, te archiveren en foto's te benoemen. Dit gebeurde in principe elke maandagmiddag van 14.00 uur tot 16.00 uur in het dorps huis “Het Wapen van Landsmeer” aan de Calkoenstraat.

Samenstelling bestuur:

Gerrit Wals	-	voorzitter
Henk van Breemen	-	secretaris
Jan Rijswijk	-	penningmeester
Klaas Schaap		
Leo de Kock		
Cor Knibbe		

Werkgroepleden:

Alle bovengenoemde bestuursleden
Joop Schmidt
Jaap Wals
Bert Leguijt
Klaas Dobber

We mochten dit jaar twee nieuwe werkgroepleden verwelkomen, Tineke Bles en Jan Goede Rzn.

Ledenbestand:

Het ledenbestand per 31 december 2021 omvat 680 betalende leden. Dit is inclusief werkgroep- en bestuursleden. Het ledenbestand vertoont een zeer geringe stijging ten opzichte van 2020. Ook dit jaar heeft de O.V.L. een aantal nieuwe leden mogen verwelkomen zodat het ledenverlies, dat meestal werd veroorzaakt door overlijden, enigszins beperkt bleef.

Verenigingsblad:

Het verenigingsblad de Croosduyker is ook in 2021 tweemaal uitgegeven.

Exposities in vitrinekast gemeentehuis:

De vitrinekast werd regelmatig door Frans Poulain ingericht met pronkstukken uit het museum “Grietje Tump “. Ook de O.V.L. houdt regelmatig exposities in deze vitrine.

Lezingen en presentaties:

Door de beperkingen van corona zijn wederom de lezingen en presentaties niet doorgegaan of afgelast.

Monumentencommissie:

Wordt eigenlijk niets meer van vernomen. Volgens gemeentelijke berichten is de Monumentencommissie opgeheven.

Straatnamencommissie:

Penningmeester Jan Rijswijk is ook lid, namens de O.V.L., van de straatnamencommissie.

Het Van Ackerterrein heeft de naam "Olympiahof" gekregen van deze commissie.

De O.V.L. vindt dat geen gepaste naam voor dit terrein en heeft verschillende opties voorgesteld.

De naamgeving werd opnieuw door de commissie behandeld maar heeft "nog" niet tot het gewenste resultaat geleid.

Waterlands Archief:

In 2021 is het Waterlands Archief nauwelijks door de O.V.L. bezocht. Wel zijn er over en weer diverse contacten geweest.

Samenwerking met de gemeente Landsmeer:

Ook 2021 zijn de contacten minimaal geweest, ook dit was te wijten aan de coronacrisis.

Wel is in samenwerking met de gemeente Landsmeer een "Instagram" pagina gerealiseerd met wetenswaardigheden uit het verleden.

Boek "Landsmeer een parel aan De Breek"

De uitgave van "Landsmeer een parel aan De Breek" werd geheel in eigen beheer gerealiseerd. De verkoop vindt nog steeds plaatst. Er zijn nog exemplaren via de plaatselijke boekhandel verkrijgbaar of via het Centraal Boekhuis.

Boek "Landsmeer in oorlog, belevenissen tussen 1940-1946"

Dit boek werd in een oplage gedrukt van 500 exemplaren en was in de kortst mogelijke tijd uitverkocht.

Fotoherkenning:

Dit jaar werden er twee fotoherkenningmiddagen georganiseerd in het "Wapen van Landsmeer"

Het bezoek was redelijk tot goed.

Jaarvergadering:

De jaarvergadering moest ook deze keer helaas verzet worden. Deze werd alsnog in het najaar gehouden met alle beperkingen van dien. De opkomst voor de jaarvergadering was dan ook niet zoals anders. Molenaar Marcel Koop, van de Twiskemolen, verzorgde na de vergadering een mooie presentatie over de molen en de molenbiotoop.

Website:

De site www.oudheidkundigevereniginglandsmeer.nl wordt goed bezocht.

Schenken:

Ook in 2021 ontvingen wij regelmatig geldelijke en materiële schenkingen, in de vorm van oude foto's, documenten en voorwerpen. De O.V.L. heeft zowel een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling) status, alsook een culturele status. Vooral met giften aan de O.V.L. kan dat belangrijk zijn voor de schenkers.

Tentoonstelling:

De tentoonstelling "75 jaar bevrijding + 1" kon helaas in mei niet doorgaan, in het najaar kon deze tentoonstelling gelukkig alsnog worden gehouden en werd goed bezocht. Onze nieuwe burgemeester Leon de Lange verrichtte de opening en kreeg alsnog het 1e exemplaar van het boek "Landsmeer in oorlog, belevenissen tussen 1940-1946", uit gereikt.

Henk van Breemen - secretaris Oudheidkundige Vereniging Landsmeer

Foto-tentoonstelling

“Landsmeer in oorlog - 75 jaar bevrijding + 1”

Door: Klaas Schaap

Foto: ©2021 Rudolf Reeker

Zaterdag 18 september 2021 werd door onze voorzitter Gerrit Wals en burgemeester Leon de Lange, om 10.00 uur in het Dorpshuis “het Wapen van Landsmeer”, de opening verricht van de fototentoonstelling “Landsmeer in oorlog – 75 jaar bevrijding + 1.”

Door de secretaris en mede auteur Henk van Breemen, werd het eerste exemplaar van het boek “Landsmeer in oorlog” overhandigd aan de burgemeester. Na dit officiële gedeelte kreeg een ieder een glas champagne aangeboden om te toosten. Hierna kon men richting de Anton Heyboerzaal gaan om de foto's en andere dingen te bekijken. De tentoonstelling was vrijdag de 17e opgebouwd door een grote groep O.V.L.'ers.

Deze tentoonstelling stond eigenlijk gepland voor 2020, echt 75 jaar bevrijding, maar door corona kon dit helaas niet doorgaan. Vanwege het vele werk wat er verricht was door Jaap Wals, Kees Slegt en Henk van Breemen om deze tentoonstelling voor te bereiden, werd er besloten om de tentoonstelling uit te stellen in plaats van in de fotoboeken te plakken.

Jammer genoeg kon dit jaar ook de optocht met auto's niet plaatsvinden, die voor 2020 gepland stond. En dan heb ik het natuurlijk over

Oorlogsattributen en foto's

Niels van Duijkeren, van de Kievitslaan, bleek een verwoed verzamelaar van 1e en 2e wereldoorlogattributen en die mochten wij in een vitrinekast showen. Hij had diverse petten, verschillende pakjes sigaretten, een helm, Wehrmacht pasjes, badges, enz.. Ook waren er veel foto's van Roel Schaut, deze waren bewaard door zijn vader Bram Schaut.

En uiteraard veel foto's. Ongeveer 250 stuks op groot formaat met als thema onder andere de mobilisatie, de Duitse inval, de bezetting, het verzet en ook voor oude Landsmeeders, de bekende Sam Olij, de schrik van de illegaliteit en clandestiene slachters met zijn zonen en ten slotte natuurlijk de bevrijding. Naast foto's vanuit Landsmeer, waren er zeer veel foto's van het bevrijdingsfeest dat 7 mei 1945 in Purmerland werd gehouden.

Jongeren verwacht je niet zo gauw op zo'n tentoonstelling, maar er was één Landsmeerder die net als Niels van Duijkeren verzamelaar is, hij is 15 jaar en zijn naam is Chris Backx. Hij vindt ook dat de scholen deze tentoonstelling zouden moeten zien. En dan Kees Slegt, hij was lekker bezig op beide dagen, want na afloop op zondag, bleek hij 13 nieuwe leden te hebben binnengehaald! Op beide dagen was de tentoonstelling geopend van 10.00 tot 17.00 uur.

Na afloop van de tentoonstelling werd er nog een glaasje gedronken op het terras.

Fanfare “DE EENDRACHT”

Ruim 130 jaar muziek in Den IJp en ver daarbuiten!

Foto: © De Eendracht

Door: Dick Keijzer

De Gemeente Landsmeer is gezegend met twee muziekkorpsen, harmonie Amicitia en fanfare De Eendracht. Beide korpsen musiceren op een zeer hoog niveau, vertaald naar voetbaltermen in de Eredivisie en misschien wel in het spreekwoordelijke ‘linkerrijtje’!

In een Croosduyker van 1997, uitgave nummer 6, schreef ik een verhaaltje over Amicitia met Gerie Lelie-Leguit (1919-1999) als middelpunt. Nu zo’n 25 jaar later ben ik weer op bezoek bij een Lelie om over De Eendracht te praten.

Klaas Lelie, ook nog familie van Gerie, werd in 1948 in Den IJp geboren. In 1956 werd hij jeugdlid van de vereniging en speelde al vrij snel daarna in het orkest. Zijn eerste instrument was cornet, vervolgens 40 jaar trompet om op de bugel te eindigen. In zijn verplichte militaire dienstitijd speelde hij trompet in het bekende orkest van de Huzaren van Boreel!

Links een foto van Klaas Lelie op 9 jarige leeftijd

fotoarchief: Dick Keijzer.

Helaas dwong de afnemende gezondheid hem onlangs te stoppen met spelen. Is hij ook gestopt met andere activiteiten voor De Eendracht? Nee, daarvoor is hij te veel een verenigingsman, de functie als secretaris heeft hij vele jaren vervuld, nu vertegenwoordigt hij De Eendracht in het bestuur van dorpshuis De Wijde IJp. Onnodig te vermelden dat iemand met zo’n staat van dienst erelid van de vereniging is!

De Eendracht werd op 1 november 1891 opgericht, een paar weken na het Landsmeerse Amicitia. Een aantal namen van de oprichters en mannen van het eerste uur van De Eendracht klinken nog steeds bekend in onze gemeente: Hoogeveen, Wals, van Schaik, Lelie, Westerveld, Ruiters, Leguit, Broers, Hoeve en Kalf. Het gaat goed met het korps in de eerste jaren, er wordt deelgenomen aan concoursen, prijzen behaald. In 1904 promoveert het orkest naar de eerste afdeling. Twee jaar later volgt een onbetwist hoogtepunt bij een concours

□ De muzikent omstreeks 1928. De dame die poseert is helaas niet bekend.

fotoarchief: O.V.L.

in Driebergen, waar De Eendracht het moet opnemen tegen fanfarekorpsen uit Zaandijk, Krommenie en Amicitia uit Landsmeer. De Eendracht behaalt de eerste prijs met het hoogste aantal punten en krijgt de eremedaille die Koningin Emma beschikbaar heeft gesteld. Opgetogen gaan de leden van het orkest naar de woning van de burgemeester van Driebergen om daar als eerbetoon en dank voor de gastvrijheid het Wilhelmus te spelen. Met de trein van 18.30 uur gaat het gezelschap terug naar huis.

Hoogtepunten worden in het algemeen gevolgd door mindere jaren. Dat was bij De Eendracht ook het geval, begin 20-er jaren liep het ledental dramatisch terug. In 1921 werd de vereniging zelfs opgeheven om een jaar later weer formeel opgericht te worden door een bestuur met wederom bekende namen: Bosschieter, Broers, Brouwer, Bierdrager en Roele. Het gaat weer goed met de vereniging, jeugdleden stromen toe en al in 1925 gaat men "te concoursen" in Wormerveer. Het 35-jarig bestaan wordt een feestelijk gebeuren, krijgt de weidse naam "Kermesse d' été", het Nederlandse "Zomerkermis" vond men waarschijnlijk niet deftig genoeg klinken. Het feest vond plaats op het voetbalveld van IVV, toen nog achter café "De Drie Zwanen" voor de kinderen een zweefmolen, een Turkse schommel en andere attracties. Naast het café komt in 1927 een houten muzikent ingewijd met een concert na het openingswoord door Burgemeester Peereboom en toespraken door de voorzitters van Excelsior uit Oostzaan en van Fanfare Juliana uit Purmerland.

In de 30-er jaren gaat het goed met De Eendracht. In 1934 telt de vereniging 35 spelende leden, een bloeiende jeugdafdeling en vier jaar later zelfs 40 muzikanten!

spertijd die het normale repeteren om 20.00 uur onmogelijk maakte.

De bevrijding in 1945 wordt uitbundig gevierd in Den IJp en vanzelfsprekend zorgt De Eendracht voor de feestmuziek. Het orkest stond onder leiding van dirigent en dorpsgenoot Paul Geugjes, die bij de eerste violisten van het radio philharmonisch orkest speelde. Het eerste officiële optreden was een serenade voor de 80-jarige oprichter en erevoorzitter Leendert Hoogveen. Ondanks deze feestvreugde gaat het niet goed met de vereniging. Het ledental loopt terug omdat een aantal opgeroepen wordt voor de militaire dienst in Indië. Pas na hun terugkeer wordt in 1950 deelgenomen aan een concours in Elburg, het behalen van de eerste prijs is een stimulans om met nog meer inzet te repeteren. Wel zijn er financiële problemen en besluit het bestuur de contributie met 5 cent per week te verhogen.

In de 50-er jaren ontstaat het fenomeen van de 'bejaardentochten' en wordt het traditie 'de ouden van dagen' bij terugkeer in het dorp met muziek te verwelkomen! Een hoogtepunt was het internationale concours op 2 mei 1954 te Hillegom, waar het orkest een eerste prijs behaalde en dirigent Paul Geugjes de directeursprijs. Het gaat goed met De Eendracht, toch zijn er zorgen omdat het ledenbestand vergrijst. In 1966 bestaat de vereniging 75 jaar en dat wordt gepast gevierd met een concours in Den IJp, een feestavond en een optreden van de boerenkapel bestaande uit muzikanten uit eigen gelederen.

De ommekeer komt als Tim Jongewaard, een begaafd muzikant, en zijn familie zich gaan inzetten.

□ Klaas Lelie, duizendpoot en manusje-van-alles bij de Eendracht.

fotoarchief: Dick Keijzer

Het elan keert terug, de jeugd stroomt toe, hun opleiding krijgt opnieuw vorm, waarbij naast discipline, plezier belangrijk is en samen met de gedreven dirigent Marcel Visser is er weer toekomst. Dat leidt tot ongekende successen: drie maal wordt De Eendracht Kampioen van Nederland in Drachten en als toppunt met mogen meedoen aan het Wereld Muziek Concours in Kerkrade, waar duizenden muzikanten en honderden orkesten vanuit de gehele wereld elkaar eens in de vier jaar treffen. Klaas raakt er niet over uitgepraat: “Dat onze Eendracht op dit unieke podium kon spelen en ook nog eens met een eigen compositie over het trilveen van het Ilperveld, Terra Tremens van de Belgische componist Kevin Houben, dat is toch ongelofelijk?” Dit jaar, eind juli, gaat De Eendracht weer naar Kerkrade, het walhalla van de blaasmuziek. Deze keer met een compositie van de jonge componist Zoran Rosendahl. Klaas heeft voorpret, geniet daar zichtbaar van, en met trots eindigt hij ons gesprek met: “Wie van de oprichters uit 1891 zou dat hebben kunnen voorspellen?”

□ Den Ilp - De Eendracht - 1952.

Achterste rij vlnr: Jan Ruiter - Cor Gaaff - Jb. Langenberg - Jan Bierdrager - Klaas Bierdrager - Jur Bruin - Piet Bierdrager - Jb. de Geus. Middelste rij: Klaas Wals - Gerrit Mol - Jb. Lelie - Bertus Bakker - Oiet Langenberg - Bouke Dubbeld - Jan Blee - Mr. Roebers - Cor Schaap - Henk Bierdrager Jzn. - Henk Bierdrager Kzn. - Henk Geugjes. Zittend: Cor Bierdrager - Ab Lelie - Joh. Ruiter - Piet Brouwer - Piet Brouwer? - Aart Schaap - Dirk Bakker - Piet Lelie. Zittend vooraan rechts: Wim van Schaik - Siem Vet - Jan Wals - Jaap Geugjes.

fotoarchief: O.V.L.

Bram Schaut

Fietsenmaker en verzetsheld

Door: Henk van Breemen

*N*aar aanleiding van het boek “Landsmeer in oorlog” en de laatste tentoonstelling “75 jaar bevrijding+1”, kwamen er best wel veel reacties en verhalen over de periode 1938-1947.

Onderstaand het relaas van Bram Schaut. Het laat schrijnend zien hoe communistische verzetsmensen na de 2e wereldoorlog met hun nek werden aangekeken. De fietsenmaker was gevestigd waar nu Albert Heijn is. Zijn zoon Roel Schaut stelde ons veel documentatie, unieke foto's en een kleine beschrijving over het leven van Bram Schaut ter beschikking.

Abraham Roelof Schaut werd geboren op 17 augustus 1918 te Amsterdam en is opgegroeid in de Twiskestraat 22 te Landsmeer en nu Amsterdam-Noord. Het huis aan de Twiskestraat werd begin 1900 gebouwd door de vader van Bram Schaut. Deze was oorspronkelijk afkomstig uit het dorp Koewacht in Zeeuws-Vlaanderen. Samen met meerdere familieleden trokken zij richting Amsterdam. Grootvader Schaut vond als fabrieksarbeider werk in Amsterdam-Noord. Bram Schaut groeide op in de Twiskestraat en ging in Oostzaan naar de openbare Zuiderschool. Bram ging op 15 jarige leeftijd, 10 april 1933, werken bij fietsenmaker Cees Kuiper aan de Oostzanerdijk 28-32. Het was op de hoek van de kluit naar het Zuideinde van Oostzaan.

In het midden de fietsenwinkel van Cees Kuiper aan de Oostzanerdijk. De foto is van 1963

fotoarchief: O.L.V.

personeel in de achter ons liggende zware winter maanden door het uitbetalen van wachtgelden te steunen. Doordat tegenover die betalingen geen productieve arbeid kon staan, hebben deze tot zeer hoge geldelijke lasten voor onze vennootschap geleid. Deze toestand kon niet worden bestendigd en wij zien ons dan ook genoodzaakt, de bezetting van de fabriek te vermindere tot een omvang, waarvan kan worden aangenomen, dat deze binnen afzienbare tijd productief te werk zal kunnen worden gesteld.

In verbande hiermede zijn we tot onze spijt genoodzaakt, U per 21 juli a.s. uit onzen dienst te ontslaan.

Het was toen al sinds 1921 Amsterdam-Noord. De winkel is later gesloopt, er is niets voor teruggekomen. Bram leerde bij Cees Kuiper het fietsenmakersvak. Bram heeft tot zijn diensttijd, 1938, daar gewerkt. Zijn diensttijd van maart 1938, tot februari 1939 werd opgevolgd door de mobilisatie van 30 augustus 1939 tot 25 mei 1940. Tussentijds was Bram nog even als fietsenmaker werkzaam bij Cees Kuiper.

Bram was gelegerd in 's Hertogenbosch bij het regiment wielrijders met als specialiteit "speciale diensten". Bram vocht in de meidagen van 1940, rond Den Haag tegen de Duitsers. Eind mei 1940 kwam Bram weer in dienst bij Cees Kuiper, maar ook dit was helaas van een niet zo lange duur.

Op 15 november 1940 werd Bram wegens "slap- te" in het bedrijf ontslagen.

Tijdens de oorlogsjaren werkte Bram van 18 augustus 1941 tot 21 juli 1945 bij vliegtuigfabriek "Fokker". Bij deze fabriek was Bram zeer actief bij sabotagedaden om de werkzaamheden in de vliegtuigfabriek zoveel mogelijk te belemmeren. Uiteindelijk werd Bram en velen met hem, na de oorlog officieel ontslagen. De fabriek lag in puin en wat er nog van over was, geroofd door de bezetter.

Een citaat uit de bewuste brief van Fokker.

14 juli 1945

*"Mijnheer,
Daar onze fabriek grootendeels is verwoest en het geen wat overbleef door de Duitsers nagenoeg werd leeggeroofd, was het ons sedert September l.l. onmogelijk, werk te verschaffen aan ons personeel, dat toen 5000 man sterk was.*

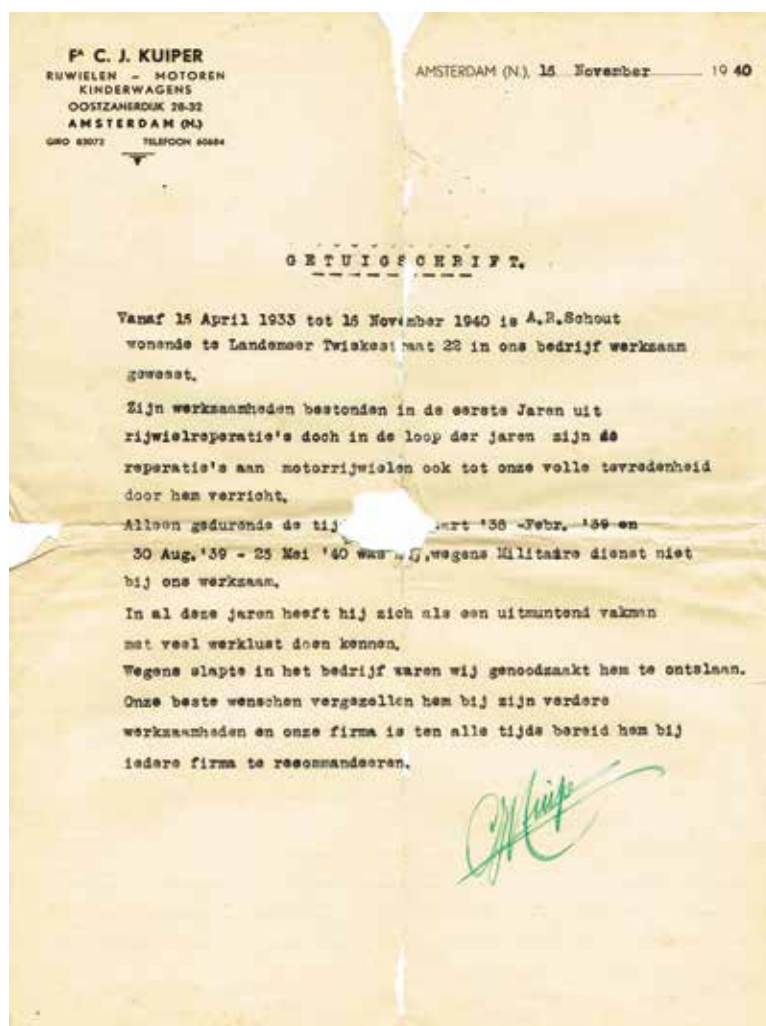
Gelukkig zijn wij in staat geweest dit talrijke

Linksboven, het ouderlijk huis van Bram Schout aan de Twiskestraat 22. De foto is van pl.m. 1970.

fotoarchief: O.V.L.

Rechtsonder, het getuigschrift voor Bram Schout afkomstig van de firma C.J. Kuiper

fotocollectie: Roel Schout

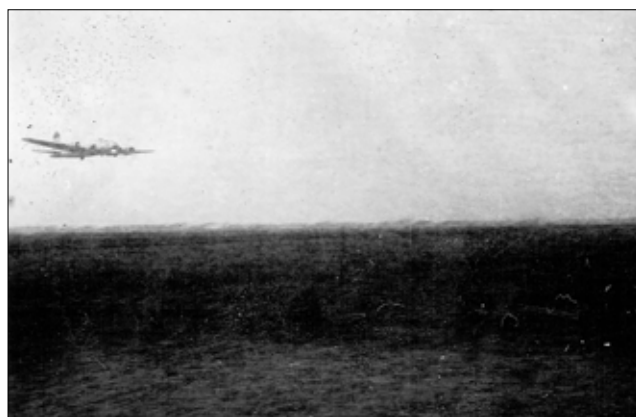

Bram was tijdens de oorlogsjaren actief in het verzet, bij de Gewestelijke Sabotage Afdeling, samen met zijn maatje Wim van Acker, ondernamen ze vele acties in de Zaanstreek, Landsmeer en omgeving. Ze saboteerden onder andere het Noord-Hollands Kanaal net voorbij Watergang. Ze bliezen meerdere dekschuiten op die tot zinken kwamen in het kanaal, wat een stremming tot gevolg had.

Deze sabotagegroep, waar Bram Schaut deel van uitmaakte zal ongetwijfeld in veel meer zaken de hand hebben gehad. De stille getuigen spreken daarin boekdelen. Zo staan er drie verschillende persoonsbewijzen op Bram Schaut zijn naam. Zo gebruikte hij ondermeer de schuilnaam Anton Six.

Maar zoals zoon Roel Schaut memoreert wilde Bram Schaut weinig kwijt over die donkere periode in zijn leven. Gelukkig zijn er ook enkele bijzondere foto's uit

die tijd bewaard gebleven. Evenals diverse documenten, daaruit is een aardige reconstructie te maken over deze periode in de tweede wereldoorlog, maar ook vlak daarna. Zoon Roel zegt dan ook, dat zijn vader, bijna nooit iets wilde vertellen uit die tijd. Wel wilde Bram Schaut kwijt dat hij na de oorlog de nog in zijn bezit zijnde wapens en munitie heeft gedumpt in De Breek. Bram Schaut werd vader en wilde zijn kinderen er niet mee confronteren. Op oudere leeftijd, net voor zijn overlijden op 16 februari 1984, heeft hij op aandringen van zijn vrouw, een uitkering aangevraagd en gekregen van de stichting '40-'45. Ook heeft hij in die periode het "Verzetshedenkingskruis" ontvangen voor zijn verzetsdaden. Bram Schaut ontving deze onderscheiding op 17 september 1981, 36 jaar na afloop van de tweede wereldoorlog.

□ Linksboven, Bram Schaut geeft schietinstructie aan verzetstrijders. Rechtsboven, een bommenwerper boven het Landsmeerdereveld. Tweede van links, de bominslag in het Landsmeerdereveld, let op de achtergrond. Tweede en derde van rechtsonder, de opgeblazen dekschuiten in het Noord-Hollands Kanaal. De foto's zijn gemaakt in 1943 door een onbekende fotograaf.

fotocollectie: Roel Schaut

N.B.S.

De Commandant van District IV - Gewest 11 (District „Waterland“) der Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten verklaart dat:

Naam: A.R. Schaut.

Adres: Twiskestraat 22
Landmeer.

Persoonsbewijs Nr. L2/002181.

van 17 Februari 1945

tot 16 September 1945

was aangesloten bij de N.B.S. en eervol ontslag heeft gekregen.

Handtekening houder: De Districtscommandant,

Aanteekeningen:

Vittreksel Getuigschrift G.S.A.

Hij heeft gedurende de Bezettings
tijd grote diensten aan het

Vaderland bewezen.

Rel. oom. G.S.A.

Aan alle militaire en burgerlijke autoriteiten wordt verzocht, houder deze zooveel mogelijk eventueel door hem gevraagde hulp en inlichtingen te verstrekken.

Ook de periode na de tweede wereldoorlog had Bram een interessant leven, waar eigenlijk niemand zo bij stil stond. De eerste dagen na 5 mei 1945 waren vol van hectiek en veranderingen.

De “fouten” werden gescheiden van de “goeden”. Dat dit niet altijd even goed ging, is later wel uitgekomen. Bram Schaut werd op 17 februari 1945 ingedeeld bij de Nederlandse Binnenlandsche Strijdkrachten en wel bij District 4 (district Waterland) - Gewest 2. Bram Schaut was vlak na de oorlog betrokken bij tal van “zuiveringsacties” en andere zaken die de nodige aandacht behoeften. Zo werd Bram Schaut ondermeer medewerker van de “Raad van Verzet”. Bram had in de eerste dagen een motorfiets tot zijn beschikking van het merk “New Hudson”. Hiervoor kreeg Bram van de plaatselijke com-

mandant “oom Wim” een vergunning. Ook kreeg Bram officieel toestemming om een wapen te dragen. De Nederlandse Binnenlandsche Strijdkrachten gingen op in de “Gezagstroepen”. Bram werd gelegerd in Castricum. In de meidagen van 1940, was Bram net als bijna alle militairen met groot verlot gestuurd. Dus eigenlijk bleven deze “dienstplichtigen” gewoon in dienst. Op 8 september 1945 werd de dienstplichtige korporaal Abraham Roelof Schaut bevorderd tot “tijdelijke” sergeant-majoor door kolonel Nietstrasz, dit met ingang van 16 september 1945 en bekrachtigd op 24 november 1945. Bram werd gelegerd in Castricum, hij werd daar onder andere wapeninstructeur. Bram bleef in die functie tot 8 augustus 1946.

Het opruimen van munitie en het ontmantelen van geschutopstellingen behoorde ondermeer tot Bram Schaut zijn taken. Op de foto een geschutsbunker die deel uitmaakte van de Atlantikwal. De foto is gemaakt in de omgeving van Castricum in 1946.

fotocollectie: Roel Schaut

In 1945 en 1946 kwamen er in de industrie van Amsterdam-Noord nogal wat stakingen voor. Sergeant-majoor Schaut kreeg met zijn mannen de opdracht om die stakingen te breken. Dit heeft Bram geweigerd, mede omdat Bram zelf een voorstander was van deze stakingen en vele vrienden en bekenden deelnamen aan deze stakingen. Bram kreeg van zijn leidinggevende de keuze om luitenant te worden en naar het toenmalige Indië te vertrekken. Ook dit weigerde Bram, hij wilde niet hetzelfde doen waar hij daarvoor vijf jaar had gestreden. Bram werd eervol ontslagen als dank voor zijn getoonde inzet en moed.

Hij werd eerst, wederom, met grootverlof gestuurd. Op 1 oktober 1958 werd Bram als gewoon dienstplichtige uit de dienst van de landmacht ontslagen, maar het ontslag werd pas op 27 januari 1959 bekrachtigd door de commandant van de 2e Dep. Inf., kolonel J.C. van Houweninge.

Dus eind 1946 kon Bram zijn burgerleven weer oppakken. Al eerder konden we lezen dat vliegtuigfabriek Fokker, Bram had ontslagen. Tussendoor ontmoette Bram, vermoedelijke in Castricum, zijn toekomstige vrouw Willemina Frederika van der Pluijm, zij trouwden in 1947.

De naam Willemina is eigenlijk een vergissing. De vader van Willemina heeft bij de aangifte van zijn dochter met zijn Amsterdams accent de naam niet duidelijk overgebracht naar de ambtenaar van de burgerlijke stand. Mogelijk had hij ook een borrel te veel op, het was tenslotte een feestelijke gebeurtenis. De moeder van Willemina was daar zeer ontstemd over. Wil werd toen haar roepnaam.

Bram kwam in dienst bij de ENHABO (voorheen Evert Does). Bram werd buschauffeur. Maar zijn fietsenmakershart bracht hem weer terug bij Cees Kuiper aan de Oostzanerdijk. Bram en zijn Wil trokken in een woning, onder de fietsenwinkel van Cees Kuiper en later aan de Dorpsstraat 62-64, op de hoek van de Herculesweg (nu een Thais afhaalrestaurant).

Daar werden de zonen van Bram geboren, Roelof Abraham Schaut op 18-05-1955 en Alphonsus Jacobus Schaut op 02-09-1953. Alphons overleed in 1993.

Bram werd filiaalhouder van Cees Kuiper in de fietsenwinkel van Boogaard aan de Dorpsstraat 58. Daar verkocht Bram fietsen en aanverwante zaken en repareerde ze ook. Maar Bram besloot voor zichzelf te beginnen, als filiaalhouder was het hardwerken voor weinig geld. De keuze voor winkel en werkplaats kwam te liggen op Dorpsstraat 68.

Er werd meerdere malen verhuisd. Van de Oostza-

Model 44
§ 164 Dienstplichtbeschikking

L. Form. 13959

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

★

BEWIJS VAN ONTSLAG
UIT DE DIENST ALS
GEWOON DIENSTPLICHTIGE
VAN DE LANDMACHT

met ingang van 1 October 1958, wegens
diensteindiging

uitgereikt aan SCHAUT Abraham, R.

geboren 17 Augustus 1918, die op 31 Maart 1938
bij het Regiment Wielrijders i.p. werd ingelijfd als
gewoon dienstplichtige der lichting 1938
uit de gemeente Landsmeer
provincie Noord-Holland, onder nr 143, en
laatstelijk diende als korporaal.

Venlo, 27 JAN. 1959

DE COMMANDANT VAN 2e Dep. Inf.
De Kolonel,
J.C. van Houweninge.

U.G. 5147354/28 § 31046 - 31

nerdijk naar de Dorpsstraat 62-64, vandaar naar het Zuideinde 310 (nu Kadoelenweg). En net voor de annexatie (1 augustus 1966) door Amsterdam, verhuisde men naar Dorpsstraat 70, net naast de fietsenwinkel, hier was voorheen de familieshop Van Dijk. Na het sluiten van de fietsenwinkel op 31 mei 1979, verhuisde men naar de Kerkebreed 10, een nieuwe bejaardenwoning. Bram en Wil hebben daar samen nog enkele mooie jaren gekend. Bram overleed op 16 februari 1984, slechts 65 jaar oud. Na het overlijden van Wil haar zoon Alphons, verhuisde Wil naar Alphons zijn woning aan het Noordeinde 34. Willemina (Wil) geboren op 25 november 1920, overleed op 26 maart 2010, bijna 90 jaar oud.

Maar terug naar de fietsenwinkel en werkplaats van Bram Schaut.

Vele oudere Landsmeeders, hebben de fietsenwinkel van Bram Schaut wel gekend en vast daar wel iets gekocht. Fietsenhandel en repareren was een passie voor Bram. Bram was een harde werker en had twee rechterhanden, wat zijn ogen zagen maakte hij. Bram bezat alle vakdiploma's, maar Wil was de zakenvrouw en bezat de papieren om de zaak ook administratief te kunnen runnen.

□ Dorpsstraat 58
De fietsenwinkel van Cees Kuiper waar Bram Schaut als zetbaas werkzaam was. De winkel was ook bekend als de fietsenwinkel van Boogaard en ook Dil. Het zetbaas zijn van Bram Schaut duurde niet zo lang, het was hardwerken voor weinig geld. Deze periode duurde van 1949 tot 1953. Daarna begon Bram Schaut een eigen fietsenzaak aan de Dorpsstraat 68.

fotocollectie: O.V.L.

Wil was een echte Amsterdamse die niet bepaald op haar mond was gevallen. Bram was altijd heel behulpzaam, keek zijn klanten aan en als hij het nodig vond werden de reparatiekosten aangepast. Bram controleerde ondermeer de fietsen van de kinderen die op de Hoeksteen zaten (De school met de Bijbel). Hij controleerde op de techniek en veiligheid van de fietsen en deed ter plaatse kleine reparaties. Bram werkte altijd lang door, ook als de winkel al dicht was. Bram had ook personeel in dienst. Cor Schaap (Ram) en Hein Hilken. De winkel en werkplaats werden druk bezocht, maar het inkomen was laag. De beide zonen van Bram hielpen uiteraard ook in de winkel, maar vooral in de werkplaats. De jongens mochten dan de werkplaats opruimen. De werkplaats lag vol met gereedschap en onderdelen die Bram blindelings wist te vinden. Bij de werkbank was een gereedschapbord dat bijna altijd leeg was. Als de jongens al het gereedschap weer op hun plaats hadden gebracht, kon Bram het niet zo snel meer terugvinden. De werkplaats was rommelig, maar gezellig, Bram was nu eenmaal niet van het weggoien. Het voordeel was dat Bram altijd de benodigde onderdelen bij de hand had. Bram was

GOED NIEUWS !!
ZATERDAG 4 APRIL A.S.
OPENT BRAM SCHAUT
 zijn nieuw gevestigde **RIJWIELZAAK** aan de **Dorpsstraat 68** (t.o. het Postkantoor) te **LANDSMEER**.

Hij zal zijn cliëntele in de toekomst dezelfde service blijven geven, door hun zijn vakmanschap en jarenlange ervaring aan te bieden.

Beleefd aanbevelend,
Bram Schaut.
GEDIPLOMEERD. RIJWIELHERSTELLER

zijn tijd vooruit wat recycling betreft. Bram had ook een hobby en dat was zijn Westlandse groenteschuit. Deze had Bram eind jaren '60 gekocht en er zelf een opbouw opgezet. Hein Hilken heeft die boot varend opgehaald uit Gouda. Later, toen de winkel al dicht was, is deze opbouw vervangen door een stalen. Dit materiaal was geleverd door Wim van Acker. Deze opbouw werd gemaakt in de oude winkel. Toen deze opbouw gereed was werd die naar de boot getransporteerd op een aanhanger van een Ford-dealer waar zoon Roel toen werkte.

□ Dorpsstraat 68
Van links naar rechts,
Cor Schaap(Ram) - Bram
Schaat - Gerrit Blok (fa-
milie van Blok specerijen-
handel Amsterdam).
De foto is van december
1966.

fotocollectie: O.V.L.

□ Dorpsstraat 68
Foto onder, Bram Schaut
in zijn element, de werk-
plaats.

fotocollectie: O.V.L.

De gezondheid van Bram ging zienderogen achteruit en hij was genoodzaakt de winkel van de hand te doen. U had al eerder kunnen lezen dat Bram een uitkering was verstrekt via de stichting '40-'45, maar dat zal geen vetpot zijn geweest. Men besloot tot beëindiging van het bedrijf en ging over tot opheffing. De officiële beëindiging was gesteld op 31 mei 1979. De Stichting Ontwikkeling en Sanering voor het Midden- en Kleinbedrijf kende Bram een uitkering toe voor de periode van twee jaar. Dit ging gepaard met strenge maatregelen. Zoals het verwijderen van alle bedrijfsmiddelen, winkelinventaris, handelsvoorraad, enzovoorts. De nog bestaande voorraad werd verkocht en het fietsenmaken

en verkopen was gedaan. Van 1 t/m 30 december 1978 was er de opheffingsuitverkoop en kon de winkel en werkplaats daarna op slot. De firma Notten aan het Noordeinde 136 nam de verkoop van rijwielen en de reparaties over.

Met dank aan Roel Schaut

Noord-Hollands Dagblad n.a.v. / rond de sluiting fietsenzaak 31-05-1979

Wie had kunnen vermoeden dat onze bekende fietsenmaker er mee zou stoppen. Ja, hij was al enkele maanden ziek maar ieder hoopte op een spoedig herstel zodat men weer naar het vertrouwde adres kon gaan met de vele fietsen. Maar de bekende Landsmeerder Bram Schaut moet om gezondheidsredenen stoppen met het vele werk wat hij 46 jaar heeft gedaan. Hij begon zijn loopbaan op 14-jarige leeftijd als fietsenmaker bij de firma Kuiper op de Dijk te Amsterdam Noord, waar hij onder strenge leiding het vak leerde. In 1949 wilde hij wel graag voor zichzelf beginnen. Nog voor hij de nodige stappen kon ondernemen had de heer Kuijper, die inmiddels is overleden, een filiaal voor hem in Landsmeer op de Dorpsstraat 58 waar hij met zijn vrouw begon en het tot een bloeiende zaak maakte. Op 1 april 1953 kwamen ze in het huidige pand, Dorpsstraat 68. Dat moest allemaal nogal vlug gebeuren en zo kon het gebeuren dat er midden in de nacht nog een etalageruimte ingezet moest worden om de volgende dag te openen. Dat kon allemaal nog in die tijd hoewel het ogenschijnlijk nog niet zo lang geleden is. In de etalage stonden fietsen en brommers die in de kortst mogelijke tijd uitverkocht waren en kwam er een gordijn voor de etalage, wachtende op de nieuwe voorraad. Veel steun heeft hij gehad van zijn vrouw en twee zoons. De zoons hebben een andere richting gekozen zodat er geen opvolger is. Zes jaar geleden stopte hij al met de reparatie van brommers. Bram Schaut is een begrip voor Landsmeer. Zijn naam alleen al was genoeg. Hij hielp iedereen op een zeer prettige en goedkope manier. Wist van oud weer nieuw te maken en de schooljeugd kon vaak even wachten als ze met een kapotte fiets bij hem kwamen en toch naar school moesten. Niets was hem teveel en ieder mens was voor hem gelijk. Zijn zaak was hem alles zodat menig overuurtje gemaakt moest worden. Maar een mens wordt ouder met al zijn gebreken, hoewel ze toch nog op vele jaren genieten hopen. Maar dan wat kalmer aan en dat hopen allen van harte. De zaak is nu verkocht en krijgt een andere bestemming. Een stukje nostalgie gaat verdwijnen want het huidige pand wordt afgebroken. In alle stilte zal Bram Schaut met zijn gezin afscheid nemen van hun plekje waar ze onder moeilijke omstandigheden zoveel jaren met plezier hebben gewerkt. Uren kan hij er nog over vertellen maar vanaf afgelopen vrijdag is er een opheffingsuitverkoop. Bram Schaut dankt vanaf deze plaats allen voor de prettige samenwerking die hij al de afgelopen jaren heeft ondervonden. Al gaat hij Landsmeer niet uit, de vele fietsen kan hij niet meer repareren. De firma Notten op het Noordeinde, ook geen onbekende in Landsmeer, zal trachten de klanten zo goed mogelijk van dienst te zijn.

M.G. Verkade van Eijden

□ Dorpsstraat 68 - 70
In het midden "Het Wapen van Landsmeer" en rechts het woonhuis van Bram Schaut en linksachter familyshop Van Dijk. De foto is van 1980.

fotocollectie: O.V.L.

Dirk (Deine) de Waal

Vliegtuig PH-POL

Door: Leni Buijs-de Waal

***D**e Auster AOP 3 PH-POL c/n 5810, gebouwd in 1943 wordt, zoals de registratie al reeds doet vermoeden, na een militaire carrière als R-17 in 1955 ingezet bij het korps Rijkspolitie Dienst Luchtvaart op Schiphol. Het luchtvaartregister (met dank aan Herman Dekker) laat zien dat het toestel na 8 jaar overgaat in handen van Dirk de Waal te Landsmeer. Een bijzonder verhaal dat is aangevuld met opmerkingen door Tom de Waal.*

□ Dit is een schilderij gemaakt van het Zuideinde 3. De schilder is ons helaas niet bekend. Daar woonde Thomas de Waal met zijn gezin. Zij gingen in 1952 emigreren naar Canada met 8 kinderen. Mevrouw Van der Molen-de Waal heeft dit schilderij in pl.m. 1965 laten maken als aandenken voor haar ouders. Je kijkt het Zuideinde in met rechts de woning van Wim Schaap, dan de winkel van Aart Wals, Evert Oudkerk, de Boerderij van Oostindië en in de verte de pakhuizen de Papegaai en de Eierkorf van de firma Goede. Nu is op deze plek het winkelcentrum verzezen.

Zuideinde 8

Het woonhuis van Dirk(Deine) de Waal. Nu Van Dijk's Doe-HetZelf. Het bruidspaar Bep de Waal en Jan van de Molen, scheepsbouwer uit Zaandam, staan in de deuropening. De foto is van pl.m. 1953.

fotoarchief: O.V.L.

Dirk de Waal, ambulantly handelaar in lomp en metalen, met de nadruk op het laatste. Dirk de Waal is geboren op 8 juli 1924 en overleden op 5 november 1991. Hij trouwde op 20 februari 1946 met Johanna Maria Knapen, roepnaam "Miep". Zij werd geboren op 3 oktober 1915 en overleed op 3 juni 1993.

Dirk de Waal blijft tijdens een veiling onder couvert "hangen" aan de PH-POL.

Een uitgewoone Auster, die eigenlijk gereviseerd zou moeten worden. Het staartwiel en de vleugels worden gedemonteerd en zo vervoerde Deine de nieuwe aanwinst naar zijn woonplaats Landsmeer, alwaar die in een schuur is beland.

Een van de taken die idealist De Waal zich heeft gesteld is het brengen van het evangelie. 's Morgens is hij vaak te vinden op de pont over het IJ alwaar de evangelist pur sang zijn toehoorders, die geen kant op kunnen,

met luide stem toespreekt. Langzaam maar zeker rijpt bij hem het idee om het vliegtuig te gaan gebruiken voor zijn grote passie. De PH-POL wordt naar Beek in Limburg gebracht om daar te worden voorzien van een nieuwe linnen jas. Het frame wordt onderzocht en gezandstraald en uiteindelijk wordt de Auster als nieuw vanuit Limburg naar Seppe overgevlogen.

Nee, De Waal kan zich niet beroemen een vliegbrevet te hebben, maar in Kees Honcoop, geen onbekende in de lichte luchtvaart, vindt hij zijn compaan.

Er wordt een stencilmachine, natuurlijk tweedehands, opgescharreld. Er worden pamfletten "gedrukt" de tekst is eenvoudig gehouden, zeer eenvoudig: "Jezus komt"! De eerste vlucht vanaf Seppe is nou niet echt een succes. Tijdens de vlucht is het de bedoeling dat de "flyers" door het raampje naar buiten worden gegooid en neer-dwarrelen op de verbaasde aardbewoners onder hen.

Noordeinde 40A
Met hoed Dirk(Deine) de Waal, de man rechts is helaas niet bekend.

fotoarchief: O.V.L.

Info en toevoegingen van Tom de Waal woonachtig in Zuid-Afrika

Deine, ik heb me altijd afgevraagd waarom mijn vader die bijnaam had, heb het wel eens aan de familie gevraagd maar nooit een goede uitleg er van gehad.

Ja, we hebben jaren op Noordeinde 40A in een woonboot gewoond. Mijn vader had een eikenhouten (casco) boot van de marine gekocht en die verbouwd. Het land, voor zover als ik me kan herinneren, was van Cor Wals "Rooie Cor", met wie mijn vader een goede verstandhouding had.

Ja en dan het vliegtuig!!! Het blijkt dat mijn vader altijd een interesse heeft gehad in de luchtvaart, er gaat een verhaal de ronde dat hij eens geprobeerd heeft om een vliegtuig te bouwen (weet niet of dat ooit gebeurd is of dat het waar is).

Hij zag een advertentie waar de luchtvaartpolitie een "closed auction" (gesloten veiling) had van het vliegtuig PH-POL. Mijn vader heeft er toen een bod op gedaan,

het bleek het hoogste bod te zijn geweest. Het was een vliegtuig met een staartwiel, hij heeft het staartwiel vervangen door een trekhaak en het vliegtuig zonder vleugels achter zijn auto naar het Noordeinde gehaald. De vleugels werden later met de vrachtauto opgehaald.

Het vliegtuig heeft een tijdje op Noordeinde 40A gestaan, maar om het te gebuiken moest het geheel een nieuwe bekleding hebben (het vliegtuig had een romp en vleugels van linnen). Dat heeft een bedrijf gedaan in Limburg.

Mijn vader had geen vliegbrevet en heeft iemand gevonden in Noord-Brabant die het vliegtuig heeft gevlogen voor hem.

Hij heeft het vliegtuig gebruikt om te evangeliseren, hij strooide pamfletten uit met de boodschap "Jezus Komt".

Hoe het verder is gegaan en wat er met het vliegtuig precies is gebeurd weet ik niet, wij zaten toen in Tanzania.

Na de landing op Seppe blijken staartwiel, richtingsroer en stabilo bijna onzichtbaar door de pamfletten. Er moet een andere oplossing zijn. Ook het aantal uit te strooien aankondigingen moet omhoog. Er wordt een drukpersje op de kop getikt, de onveranderde, summere tekst wordt in rood gedrukt en Dirk de Waal modificeert eigenhandig de PH-POL. Hij brengt een afsluitbare opening aan onder in het vliegtuig, waar door, tijdens

de vlucht een plastic buis kan worden gestoken. De oplossing om de boodschap vrijelijk naar beneden te laten dwarrelen. De eerste vlucht na deze modificatie duurt niet lang. Na een kwartier staan de mannen weer op Seppe en rollen van het lachen bijna op de grond. Wat blijkt? Het hele interieur van de kist ligt vol met pamfletten.

De familie De Waal poseert, het is ongeveer 1952 en aan de foto te zien is het volop winter.

Deze foto is vermoedelijk gemaakt op het Zuideinde 8, maar dat is niet zeker.

Op de foto herkennen we van links naar rechts:

Gerrit Veltrop - Jan Veltrop (op de arm) - Alie Veltrop-de Waal - Miep de Waal-Knapen - Lenie Buijs-de Waal - Riek de Waal-van Rees - Bep van der Molen-de Waal - Thomas de Waal - Dirk de Waal (Deine).

fotoarchief O.V.L.

In plaats van naar buiten gezogen te worden, werden de flyers naar binnen geblazen. Uiteindelijk krijgt Dirk de Waal het voor elkaar, de buis wordt op de juiste manier afgezaagd en door de opening gestoken, het werkt. Via een bevriende relatie (Sindorf in 't Harde) komt hij aan oude parachutes, die door mevrouw De Waal (Miep) worden vermaakt tot lichtgewicht zakjes als waarin de keurig gesneden "pakketjes" pamfletten worden meegenomen. Tijdens de vlucht wordt het zakje leegggeschud in de buis en sneeuwt het wit-rode papiertjes boven het beoogde dorp of de stad. De acties van Dirk de Waal en Honcoop doen niet al teveel stof opwaaien totdat..... Er een pakketje pamfletten zo aan elkaar blijft plakken dat het als een steen naar beneden suist en door het dak van een Brabants klooster (!) op de zolder terecht komt en een bevriende monnik op een haar na mist. Hoewel de beoogde boodschap juist daar wel bekend moet wezen zijn de rapen gaar en verschijnen de twee mannen voor het gerecht. Dirk de Waal timide en Honcoop als advocaat.

□ Dirk (Deine) de Waal geboren 08-07-1924 - overleden 05-11-1991

Hoe hoog de uiteindelijke boete uitvalt is niet meer te achterhalen, maar het is wel een mooi verhaal, opgetekend uit de mond van de zoon van Dirk de Waal, Tom de Waal. Tom heeft jarenlang in Afrika bij de M.A.F. gevlogen en is nu adviseur voor enige klein idealistische luchtvaartmaatschappijtjes in Zuid-Afrika.

En hoe is het met de PH-POL afgelopen? Op 3 juli 1968 komt het vliegtuig op naam van Th. De Waal (inderdaad de kist is dan voor het symbolische bedrag van zegge en schrijve één gulden "verkocht" en op naam van de toen nog erg jonge Tom gezet (22 jaar oud)) en op 23 november 1973 wordt de inschrijving in het register doorgehaald met de vermelding: "eigenaar reeds lang niet meer in het bezit van het vliegtuig". Na 1973 duikt het vliegtuig op in het Lips Autotron te Drunen, daarna in Zaanstad en in Pijnacker. In 1991 wordt het verkocht naar Engeland en als ik me niet vergis vliegt de PH-POL nu weer als G-BUDL boven het fraaie Britse coulisselandschap. Naar alle waarschijnlijkheid is de modificatie die door Dirk de Waal is aangebracht, ongedaan gemaakt.

Uit PH-Boek van Hermes Dekker en Henk Wadman

Het vliegtuig werd en wordt met grote regelmaat ingezet door organisaties die het welzijn van de mensheid op het oog hebben. Hetzij uit idealisme, hetzij uit levensovertuiging, hetzij uit een combinatie daarvan.

Grote jongens op dit gebied zijn bijvoorbeeld de bekende Flying Doctors en de MAF (Mission Aviation Fellowship), maar ook kleinere clubs, zoals Mercy Air (All Clear nr. 2), Flying Mission en Zumat (All Clear nr. 3) laten van zich spreken. Inventarisatie van dit fenomeen in de luchtvaart zou wel eens een lange lijst te zien kunnen geven. De Zuid-Amerikaanse praktijklessen, waarvan u telkens weer kennis kunt nemen in All Clear komen bijvoorbeeld uit de koker van de allereerste Nederlandse MAF piloot Jan Zwart. Maar al jaren voordat er ook maar sprake was van MAF Nederland, gebruikte een idealist het vliegtuig als hulpmiddel.

Het trekkende water

Door: Bert Katsburg

Een poosje geleden zette ik een punt achter de beschrijving van mijn levensloop van 1934 tot 2004. Tijdens het schrijven merkte ik dat water in mijn leven een belangrijk gegeven is. Al is het wonderlijk dat ik in 1993 gestrand ben in een bosrijk en nogal waterarm dorp in Drenthe.

Ik denk dat Landsmeer, waar ik de eerste 26 jaar van mijn leven heb doorgebracht, van grote invloed is geweest op de trek naar het water die er nog steeds is. Ik ben geboren en getogen “in de Noord”. Vanuit ons huis

keken we uit op De Breek en jachtwerf Triton en achter ons huis lag het prachtige Ilperveld. In mijn jonge jeugd die zich grotendeels afspeelde in de tweede wereldoorlog trok ik vaak met Bob Koning die een klein bootje had het veld in om eieren te zoeken en fakkels (lisdodden) te snijden. De fakkels verkochten we aan jongens uit Amsterdam die ze weer verkochten aan bloemenwinkels daar. Deze handel werd door veel jongens in de Noord gedreven. We vonden bij onze tochtjes ook nogal eens door de geallieerden uitgeworpen nieuwsblaadjes over de oorlog zoals De Vliegende Hollander. Later trok ik ook met Jaap de Boer met een melkjol het veld in en struinden we op de Hoge en Lage Belt. Na de oorlog ben ik nog even zeeverkenner geweest bij de padvinderstroep De Veentrappers die meer op De Breek en in de Rimboe hun vertier zochten.

Het grote water en de grote vaart kwam in mijn leven toen ik in 1954 wegens dienstplicht bij de Marine terecht kwam. Tijdens de opleiding was het nog zeilen en roeien op de Loosdrechtse plassen, maar in 1955 kwam ik met het vliegekampship Karel Doorman op de Noord- en Middellandse Zee terecht. Twee jaar later leerde ik pas goed zeilen tijdens een zeilkamp in Friesland en een opleiding tot zeilinstructeur op de Loosdrechtse Plassen.

Noordeinde 65

De woning van Bob Koning. De foto is van maart 1965.

fotoarchief: O.V.L.

Wegens studie, werkzaamheden en daaraan verbonden verhuizingen kwam er jarenlang niet veel meer van watersport. Maar in 1978 kwam ik in Meppel te wonen, een Drentse stad met nogal wat water. En niet ver er

vandaan liggen in de kop van Overijssel De Wieden en de Weerribben, prachtige waterrijke natuurgebieden met, net als in het IJperveld, sloten, rietkragen en trilveeneilanden. Mijn vrouw en ik kochten twee kano's en peddelden daar vele rondjes. Ook gingen we punterzeilen bij het nabijgelegen Giethoorn. Dat veranderde niet toen we in 1993 naar Vledder verhuisden.

Noordeinde 9

De woning van Jaap de Boer. De foto is van 1952.

fotoarchief: O.V.L.

□ Noordeinde 86 - Jachtwerf Triton.
 Op de foto poseert Jan van Dirk Wals (Broekie)
 We weten niet wanneer de foto is gemaakt en door wie,
 we schatten pl.m. 1950.

fotoarchief: O.V.L.

In 1995 had ik weer een andere ervaring.
 “Bèèèèrt, ik ben klááár! klonk het vanuit het toilet
 aan boord van de catamaran “Zonnetij”. Het was de
 kreet van een gehandicapte jonge vrouw die ik naar de
 W.C. had geholpen en van wie ik nu geacht werd de bil-
 len af te veggen! Als kersverse vrijwilliger van 60 schrik
 je daar wel even van, maar . . . aan de slag! Hoe kwam
 ik daar nu weer terecht? Wel, een jaar daarvoor had ik
 als liefhebber van water, boten en varen de watersport-
 beurs HISWA in de RAI in Amsterdam bezocht en was
 terecht gekomen bij de stand van Stichting Watersport
 voor Gehandicapten (SWG) in Enkhuizen (nu stichting
 Sailwise). Deze stichting heeft een voor gehandicapten
 aangepaste klipper en een grote catamaran in de vaart
 waarmee zeiltochten worden gemaakt terwijl ze ook op
 een eiland in de Loosdrechtse Plassen een kamphuis be-
 zitten van waaruit kleinere watersport, zoals zeilen en
 kanoën worden beoefend. Omdat ze altijd vrijwilligers
 nodig hebben en het werk me erg aantrok, meldde ik me
 in 1995 aan als vrijwilliger en kwam zo op de boven-
 genoemde catamaran terecht. In volgende jaren heb ik
 in die hoedanigheid nog een paar tochten op de Friese
 meren, de Wadden en het IJsselmeer gemaakt.
 In 2008 maakte ik kennis met de bottervaart toen mijn
 dochter in Workum samenwoonde met de hellingbaas

van de scheepswerf aldaar. Toen werd het weer mee-
 varen op zijn botter op het IJsselmeer en een zeilwedstrijd
 voor botters op het Marsdiep bij Den Helder. Sinds een
 jaar of tien is daar ook weer een eind aan gekomen.
 Maar nu zijn er nog steeds De Wieden en de Weerrib-
 ben waar je met een fluisterboot ook kunt genieten van
 het landschap dat zoveel lijkt op het IJperveld waar ik
 geboren ben. Het kringetje is zo weer rond.

CJamin, het vervolg

Door Janny en Cor Knibbe

In de vorige Croosduyker (jaargang 27 - nummer 54), stond dat de winkel van CJamin aan de Dorpsstraat haar deuren sloot in januari 1977.

Dat betekende niet het einde voor Jamin in Landsmeer, want "De Vitaminebron" aan de Van Beekstraat 1-B ging met Jamin in zee.

De gesprekken met de Jamin directie (in Oosterhout) hebben we afgerond met een heerlijk diner. De overeenkomst werd getekend.

Uiteraard hebben we nog een bezoek gebracht aan de fabriek, waar de toverballen en andere heerlijkheden werden gefabriceerd.

Werk aan de winkel! De zoveelste verbouwing was

nodig, want Jamin kreeg als "eerste winkel in de winkel" van Nederland een prominente plaats, voorin onze winkel.

Op 31 maart 1977 vierde "De Vitaminebron" haar 35-jarig bestaan met de feestelijke heropening én JAMIN binnen "De Vitaminebron".

MENEER JAMIN had leuke openingsaanbiedingen met kersenbonbons, bitterkoekjes, Belgische bonbons.

De koekjes werden in blikken aangeleverd, wat een geweldig assortiment.

Wie herinnert zich niet de volkorenbiscuits, scheepsvolkoren, pindarotsjes, paaseieren, chocoladeletters? Groot ijsassortiment: dubbel-lolly's, roomijs, de dubbeldikjes (met wafel).

□ Van Beekstraat 1-B
Janny Knibbe poseert voor de uitstalling van het Jamin assortiment. De "C" van CJamin, is inmiddels verdwenen.

fotocollectie: Cor en Janny Knibbe

Foto: Marcel Molle
E-mail: photo@marcelmolle.com